

Eksponat Miesiąca - Wrzesień 2022 r.

Odznaka pułkowa 9 Pułku Strzelców Konnych z ekshumacji w okolicach Domanowa

Jako eksponat miesiąca września proponujemy odznakę żołnierską 9 Pułku Strzelców Konnych im. Gen. Kazimierza Pułaskiego, pochodzącą z ekshumacji żołnierzy poległych we wrześniu 1939 r. w okolicy miejscowości Prusznica (gmina Brańsk), która była prowadzona w 1998 r. Odznaka została przekazana do zbiorów GIH w 2001 r. przez przedstawiciela Straży Granicznej, która prowadziła badania - mjr Kajetana Szczepańskiego.

Odznaka wykonana z alpaki o wymiarach 40x40 mm, w kształcie krzyża Rupperta, o wypukło zaokrąglonych końcach ramion. Zewnętrzne krawędzie ramion z rantem. Pośrodku krzyża okrągła tarcza z rantem, w środek której wpisane wypukłe splecione cyfra 9 i inicjały pułku: 9 SK [9 Strzelców Konnych]. W przeciwieństwie do wersji oficerskiej, odmiana żołnierska odznaki nie była emaliowana.

Rewers odznaki gładki ze śladem po odłamanym słupku, który również się zachował wraz z nakrętką. Nakrętka lekko wypukła, dzielona wypukłą linią na dwie części. W części górnej wytłoczony napis producenta odznaki: B. GRABSKI, w części dolnej ŁÓDŹ.

Z racji długotrwałego przebywania w ziemi w obecności zwłok żołnierza, który ją nosił, odznaka znacznie skorodowana powierzchniowo. Obecnie zabezpieczona przed dalszymi procesami korozyjnymi.

Eksponat jest dla nas niezwykle cenny, gdyż poza tym, że jest związany z 9 psk, który stacjonował w Grajewie w latach 1924-1939, to jest bezpośrednim świadkiem tragicznych wydarzeń z września 1939 r. i najwyższej ofiary, jaką złożyli strzelcy 9 psk w obronie Ojczyzny – ofiary swego życia. Miejsce ekshumacji jest związane z największą i najkrwawszą bitwą, którą stoczył 9 psk stoczył w dniu 13 września 1939 r. w rejonie Domanowa.

Odznaka pamiątkowa 9 Pułku strzelców Konnych

Decyzja o utworzeniu odznaki pamiątkowej 9 psk została podjęta na zebraniu grona oficerów pułku w dniu 1 marca 1928 r. Głównym celem ustanowienia odznaki było zamanifestowanie przywiązania do pułku, jego przeszłości oraz podkreślenie łączności między oficerami i żołnierzami należącymi do wspólnej rodziny pułkowej. Wzór odznaki 9 psk oraz "Statut znaku pułkowego" zostały zatwierdzone rozkazem M.S.Wojsk. z 2 X 1928 r. Warunki nadania i pozbawienia odznaki były ściśle określone. W czasie pokoju prawo do znaku pułkowego nabywali oficerowie i podoficerowie zawodowi po przesłużeniu faktycznie w pułku dwóch lat, oficerowie niezawodowi po przesłużeniu roku. Szeregowym służby czynnej odznaki przyznawano po roku nienagannej służby. Wręczanie odznak odbywało się uroczystie przed frontem oddziału, najczęściej w dniu święta pułkowego lub ważnych świąt narodowych. Każdorazowe nadanie było odnotowywane w rozkazie dziennym pułku. W oparciu o zachowane "Rozkazy Dienne 9 psk" udało się odtworzyć ewidencję nadanych odznak 9 psk w latach 1928-1938. W sumie w okresie tym nadano 105 odznak oficerskich i 3624 odznaki żołnierskie. Odznaki żołnierskie były wykonywane z białego metalu, odznaki oficerskie w srebrze i emaliowane: ramion w kolorze żółto-pomarańczowym, zaś tarcza wewnętrzna emalią w kolorze szmaragdowym z amarantowym obrzeżem.